

A TEST

A test esete a szellemmel

PÁLYI ANDRÁS

„ALENGYEL TÁRSADALOM FELE HISZ A SZELLEMEKBEN.” MAŁGORZATA SZUMOWSKA EZÜST MEDVE-DÍJAS FILMJE EGY RENDBAGYÓ CSALÁDTERÁPIA TÖRTÉNETE.

Helyszínelés. Elhagyatott kültelek a Visztula partján, fák, bokrok, sajátos panoráma, mintegy alulnézetből rálátni a folyó két oldalán elterülő városra, a forgalmas hidakra. Egy férfi felakasztotta magát az egyik fára, már itt is a rendőrség, a helyszínelést vezető ügyész, lemetszik a tetemet a fáról, aláhull. Amíg a helyszínelők elvannak foglalva a feltételezett körülmények tisztázásával, a hulla fordul egyet, feltápáskodik, kissé kóvályogva elsétál a folyóparton. Snitt, zene, megjelenik a cím, *Ciato*, azaz *A test*, kezdődik a film. Mi akar ez lenni?

Małgorzata Szumowska, a mai lengyel filmes középnemzedék egyik legizgalmasabb tehetsége nem ismeretlen a magyar nézőnek. A francia-lengyel koprodukcióban készült *Szex felsőfokont* pár évvel ezelőtt a magyar mozik is játszották, két éve a *Kinek a nevében?* a Lengyel Film-tavaszi eseménye volt, tavaly *A test* a legjobb rendezés kategóriájában Ezüst Medvét nyert a berlini filmfesztiválon. Most maga a film is itt van.

A rendező, aki szerzői filmjeiben éles szemű, precíz elbeszélő (az irodalom mélységéhez és gondolatiságához képest a film eleve felszínes, jegyzi meg egy helyütt), ezúttal egy különös háromszögről mesél. Nem egyszerűen három testről, inkább a beléjük zárt szellemről. A lényeg, mondhatnánk, épp ez a testben lakozó szellem,

már ha tényleg rejlik ilyen külön szellem az emberben, aki a halál pillanatában távozik, bár nem túl messzire, itt marad az élők közelében. Vagy mégsem? A helyszínelő ügyész, ez a meglehetősen sok vodkát kortyoló és meglehetősen fásult, megviselt férfiú, akinek napi munkája hivatalból szemügyre venni az élettelen, megcsönkített, megkínzott tetemeiket, egyáltalán nem hisz az efféle szellemjárásban. Egészen addig, amíg Olga névre hallgató anorexiás, tizenhat esztendő lány, akivel kettesben él egy varsói panelban, és aki nem tudja apjának megbocsátani az anyáékkal ezelőtti, tragikus halálát, nem kísérel meg öngyilkosságot. Ez a test, amely ott hever a saját fürdőszobájában – ráadásul ahhoz, hogy rátaláljon, a belülről bezárt bejárati ajtót lakatosnal kellett felfeszíttetnie –, más, mint a többiek, ezt nem jegyzőkönyvezni

kell, hanem visszacsalni belé az életet, mindenáron.

Anna viszont, a terapeuta, aki az ideggyógyászati klinikán kézbe veszi Olgát, egészen más világban él. Ő felfedezte magában, amikor nyolchónapos kisfiát a gyermekágyi halál elragadta, hogy kapcsolatot tud teremteni a holtakkal, és ezt a képességét sikerrel kamatoztatja a terápia során, odaátról tolmácsolt üzenete nem egy esetben megkönnyebbülést nyújtott és elősegítette a páciens gyógyulását. Ő a hívő, a másik kettő, a cinikus, munkamániás apa és a kielégítetlen szeretetszomjba kis híján belepusztuló lány, hitetlen. Nem találják az utat egymáshoz, mondhatni, teljesen bennük. Olga az anorexiával saját testére tör, abba öli bele apja elleni lázadását, ami tabu. De legalább ennyire tabu az is, hogy a férfi amennyire jó helyszínelő ügyésznek, annyira csődöt mond apaként, és ezt a kudarcot fojtja alkoholba. Annának megvan erre a maga receptje, szeretné is alkalmazni: szóra bírni a halott asszonyt, üzenetet hozni tőle. Ehhez azonban szüksége lenne e két hitetlen hitére. Erről a háromszögről szól a film.

Lengyelország nem csupán a katolicizmus európai fellegvára, itt a banális, hétköznapi ügyek irracionális kezelése is elég általános. A berlini Ezüst Medve után Szumowska diplomatikusan csak ennyit mondott: „A lengyel társadalom fele hisz a szellemeiben, a szellemi világban, azt hiszem. Én józan, praktikus

